

Draga braćo i sestre!

Preuzvišeni oče biskupe šibenski, braćo svećenici, predstavnici državnih i lokalnih vlasti, hrvatski branitelji, pripadnici Hrvatske vojske i policije, dragi hodočasnici – sve vas srdačno pozdravljam i čestitam vam ovaj veliki dan!

Kada danas u Kninu podignemo pogled prema tvrđavi i hrvatskoj zastavi, pred nama nije samo nacionalni simbol. Iza te zastave stoje ljudska lica: poginuli i nestali branitelji, ranjenici, prognanici koji su čeznuli za povratkom, obitelji koje su strepile i djeca koja su odrastala u ratnoj nesigurnosti. Jedan naraštaj te dane pamti po onome što je proživio, a drugi ih poznaje po pričama, fotografijama i imenima uklesanima u spomenike.

Kako to sjećanje prenijeti tako da ne postane teret prošlosti, nego izvor odgovornosti i nade? Kakav identitet iz njega želimo graditi?

1. Sjećanje – veza prošlosti, sadašnjosti i budućnosti

Današnja Božja riječ započinje pozivom: „Sjeti se toga, Jakove, i ti, Izraele!“ (Iz 44,21). U Svetome pismu poziv na sjećanje često ima snagu zapovijedi. Čovjek i narod ne mogu zdravo živjeti ako ne znaju odakle dolaze, čiju su dobrotu primili, tko je za njih podnio žrtvu i kojim putem žele nastaviti.

Sjećanje je sastavni dio identiteta: povezuje prošlost sa sadašnjošću i daje smjer budućnosti. Narod koji izgubi zajedničko sjećanje postaje podložan manipulaciji i tuđem tumačenju vlastite povijesti. Ali sjećanje bez zahvalnosti postaje hladna kronologija; bez istine pretvara se u mit; bez milosrđa može postati sjeme novih neprijateljstava.

Kršćani dobro znaju da spomen nije muzejsko čuvanje prošlosti. Svaka sveta misa spomen je Kristova vazmenog otajstva: nije tek prisjećanje, nego sakramentalno uprisutnjenje njegove žrtve i pobjede.^[1] Crkva se sjeća kako bi od toga događaja živjela danas. Tako i domovinsko sjećanje treba postati živo: ne da ostanemo u prošlosti, nego da žrtvu prethodnih naraštaja pretvorimo u odgovoran život.

2. Bog pamti i hodi sa svojim narodom

Prorok Izaija donosi još dublju riječ: „Ja sam te stvorio... Izraele, neću te zaboraviti!“ (Iz 44,21). Prije nego što se narod sjeti Boga, Bog se sjeća svoga naroda. Najdublji temelj našega identiteta nisu samo povijesne pobjede ni ljudske zasluge, nego spoznaja da nas je Bog stvorio, da nas poznaje i da nas ne napušta.

Bog nije udaljeni promatrač ljudske povijesti. On hodi sa svojim narodom. Bio je blizu čovjeku u skloništu i prognaničkoj koloni, vojniku na bojištu, ranjeniku u bolnici, obitelji koja je čekala vijest i povratniku koji je ponovno podizao svoj dom. Nije nas poštudio svake boli, ali nas u boli nije zaboravio.

U godinama Domovinskoga rata mnogi su u molitvi nalazili snagu da ne klonu. Vjera nije zamjenjivala ljudsku hrabrost i odgovornost, nego ih je hranila nadom. Danas zato slavimo i Gospu Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta, zaštitnicu Vojnog ordinarijata. Njezin molitveni stav podsjeća nas da se prava snaga ne rađa iz oholosti, nego iz povjerenja u Boga i spremnosti na služenje.

Bog po Izaiji razorenim gradovima naviješta: „Sagradite se! Iz razvalina ja ih podižem“ (usp. Iz 44,26). Kada je nad Kninom podignuta hrvatska zastava, povijest nije završila; započela je nova odgovornost. Sloboda nije samo jednom izboreno pravo, nego svakodnevna zadaća.

3. Sjećanje na Oluju i suvremene oluje

Danas se sa zahvalnošću sjećamo vojno-redarstvene operacije Oluja, oslobođenja Knina, radosti povratka i zajedništva koje se očitovalo u presudnim danima. Spominjemo se poginulih, ranjenih i nestalih branitelja, njihovih obitelji, prognanika i razorenih domova, ali i svih nedužnih ljudi čije su živote rat i mržnja ranili.

Psalmist se, usred klonulosti, sjeća kako je nekoć išao prema domu Božjem. To ga sjećanje ne vraća u ogorčenost, nego u nadu: „U Boga se uzdaj, jer opet ću ga slaviti“ (Ps 42,6). To je memorija koja nadahnjuje. Oluja pripada povijesti, ali njezino sjećanje mora imati i buduće vrijeme.

Današnje oluje često su tihe. Jedna pogađa obitelji koje se rasipaju i mlade koji ne vide svoje mjesto u domovini. Druga ostavlja nevidljive rane u braniteljima, civilima i svima koji samoću nose bez riječi. Treća razara povjerenje među ljudima: istinu zamjenjuje vikom, odgovornost prebacivanjem krivnje, a različitost neprijateljstvom.

Pred tim olujama ponovno su nam potrebni hrabrost, zajedništvo, spremnost na žrtvu i nada. Sveti Pavao kaže: „U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi“ (Rim 8,37). Oluja je ostvarila svoj povijesni cilj – oslobođenje hrvatskih krajeva. Ali za kršćanina se pobjeda ne dovršava oslobođenjem zemlje: ona se dovršava kada sloboda postane prostor pravednosti, mira i ljubavi. Papa Lav XIV. podsjeća: „Onima koji imaju čast i odgovornost upravljanja, želio bih ponoviti riječi koje sam izrekao na početku svojega pontifikata: ‘Narodi žele mir, a ja odgovornima za sudbinu narodâ otvorena srca poručujem: sastanimo se, razgovarajmo, pregovarajmo! Rat nikada nije neizbježan, oružje može i mora utihniti jer ono ne rješava probleme, nego ih umnaža; jer će u povijest ući onaj tko sije mir, a ne onaj tko žanje žrtve; jer drugi nisu ponajprije neprijatelji, nego ljudska bića: nisu zlotvori koje treba mrziti, nego osobe s kojima valja razgovarati.’ (br. 222).“^[2]

4. Identitet koji donosi plod ljubavi

Isus govori: „Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“ (Iv 15,13). U tim riječima prepoznavamo veličinu žrtve hrvatskih branitelja. Mnogi su dali najdragocjenije kako bi drugi mogli živjeti slobodno i u miru. Takva žrtva traži zahvalnost koja neće trajati samo jedan dan.

Ali Isus odmah dodaje: „Postavih vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane“ (Iv 15,16). Žrtva mora uroditi plodom. Najdostojniji spomenik braniteljima jest društvo koje poštuje čovjeka, pomaže obiteljima, liječi tjelesne i duševne rane branitelja, traga za nestalima, štiti slabe i mladima daje razlog da ostanu, vrte se i stvaraju.

Zreo identitet nije zid iza kojega se skrivamo, nego čvrst dom iz kojega možemo pružiti ruku. On poznaje svoje ime i povijest, ali se ne hrani prezirom prema drugome. Papa Franjo jasno kaže: „Oprost ne znači zaborav.“^[3] Oprost ne briše istinu, pomirenje ne izjednačava krivnju, a mir ne traži da se odrekne pravednosti. Samo onaj tko istinu nosi bez mržnje može postati graditelj trajnoga mira.

Braćo i sestre, ako se naše sjećanje zaustavi samo na ponosu, još nije potpuno. Ako hrani ogorčenost, još nas drži zarobljenima. Ali ako rađa zahvalnošću, odgovornošću, služenjem i mirom, tada postaje temelj zdravoga kršćanskog i nacionalnog identiteta.

Gospodine, koji si nas stvorio i koji nas ne zaboravlja, nauči nas pamtit i tako da rane zacjeljuju; čuvati identitet tako da bude dom, a ne zid; ljubiti domovinu tako da u njoj bude mjesta za istinu, pravednost i svakoga čovjeka. Gospo Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta, prati nas svojim zagovorom da sloboda koju smo primili postane plod koji ostaje. Amen.